

**MUITINĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

Nr. _____

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas) susipažino su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-4132 ir Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 1, 6 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-4159 (toliau – Įstatymo projektas)“ projektu (toliau – Nutarimo projektas).

Nepritariame Nutarimo projekto 2 punktui tiek, kiek jame numatyta siūlyti Lietuvos Respublikos Seimui nesvarstyti pateikto Įstatymo projekto. Muitinės departamentas nuosekliai laikosi pozicijos šiuo klausimu ir mano, kad Įstatymo projektas turi būti pateiktas Lietuvos Respublikos Seimui svarstyti dėl toliau nurodytų aplinkybių.

Visų pirma atkreiptinas dėmesys, kad Nutarimo projekte nėra nurodoma, kada Įstatymo projektas galėtų būtų pateiktas Lietuvos Respublikos Seimui svarstyti, taip nukeliant sprendimo priėmimą neapibrėžtam laiko tarpui.

Antra, Muitinės departamentas 2024 m. lapkričio 5 d. raštu Nr. (1.4Mr)3BE-6946 buvo teikęs poziciją, kad šiuo metu galiojantis Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymas (toliau – Įstatymas) suteikia teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją tik atitinkamai grupei Lietuvos Respublikos muitinės (toliau – muitinė) pareigūnų, t. y. tiems, kurie muitinės sistemoje tarnavo 2019 m. sausio 1 d., tuo tarpu kitų statutinių tarnybų pareigūnų Įstatymas neišskiria ir pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skiriamos visiems pareigūnams. Iki 2018 m. gruodžio 1 d. tarnavę muitinės pareigūnai atliko panašias arba tapačias funkcijas, kurias dabar vykdo vidaus tarnybos (muitinės) pareigūnai nuo 2019 m. sausio 1 d. Jiems buvo taikomi labai panašūs stojimo į tarnybą reikalavimai ir apribojimai tarnybos metu, kaip ir po 2019 m. sausio 1 d. tarnybą tęsiantiems muitinės pareigūnams. Pažymėtina, kad iki 2018 m. gruodžio 1 d. tarnavę muitinės pareigūnai neteko statutinio valstybės tarnautojo statuso tik todėl, kad Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymą, kuriuo pakeitė muitinės pareigūno sąvoką.

Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas pažeidžia konstitucinį visų asmenų lygybės įstatymui principą, nes viena grupė pareigūnų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, traktuojama kitaip, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas. Į tarnybos stažą pareigūnų valstybinei pensijai gauti muitinės pareigūnams, po 2019 m. sausio 1 d. tebetarnaujantiems tose pareigose, kurios iki minėto termino neturėjo teisės įgyti valstybinės pensijos (nedirbo muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atliko kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą), yra įskaitomas iki 2019 m. sausio 1 d. įgytas stažas. Tačiau išėjusių arba perkeltų į karjeros valstybės tarnautojo pareigas minėtas tarnybos muitinėje pareigūno pareigose stažas „nusibraukia“ ir socialinės garantijos pastariesiems pareigūnams nėra taikomos. Vadinas,

jeigu muitinės pareigūnas (išskyrus muitinės mobiliųjų grupių ar muitinės postų arba atliekančių kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą) dirbo 2019 m. sausio 1 d. ir turi reikiamą metų skaičių valstybinei pensijai gauti, jam pensija priklauso, o jei pareigūnas iš tarnybos išėjo 2018 m. gruodžio 31 d., pensijos pagal šiuo metu galiojančią teisinį reglamentavimą jis negauna.

Susidarė precedento neturinti situacija, kai iki 2018 m. gruodžio 1 d. buvę statutiniai muitinės pareigūnai ar ištarnavę muitinės sistemoje nuo 1990 m. penkerius ir daugiau metų teisės į pareigūno pensiją neturi, nors davė priesaiką, turėjo uniformas, pareiginius laipsnius ir t. t., taigi visi statute nustatyti draudimai ir apribojimai, atsakomybė ir visos kitos sąlygos ir reikalavimai buvo taikomi vienodai visiems muitinės pareigūnams. Tačiau, kitaip nei kitų vidaus reikalų statutinių įstaigų pareigūnai, dalis muitinės pareigūnų neturi teisės gauti pareigūno valstybinę pensiją, nors ir vieni, ir kiti tarnavo prisiekę Lietuvos Respublikai (ar net turi Laisvės gynėjo statusą).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – KT) yra konstatavęs, kad „neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise“ (KT 2013 m. gegužės 30 d., 2013 m. gegužės 16 d. ir 2013 m. vasario 15 d. nutarimai), o KT 2013 m. vasario 15 d. nutarimu, pabrėžė, kad palankesnis teisinis reguliavimas, nors ir turintis grįžtamąją galią, nei teisėtų lūkesčių apsaugos, nei *lex retro non agit* principų nepažeidžia.

KT nutarimuose suformuluotoje konstitucinėje valstybės tarnybos doktrinoje pabrėžiama, kad Konstitucijos viršenybės principas suponuoja ir įstatymų leidėjo, kitų teisėkūros subjektų pareigą atlikti iki Konstitucijos įsigaliojimo išleistų teisės aktų peržiūrą, atsižvelgiant į Konstitucijos normas ir principus, užtikrinti teisės aktų, reguliuojančių tuos pačius santykius, darnią hierarchinę sistemą, o tai šiuo metu ir stengiamasi padaryti. Taip pat KT 2008 m. gruodžio 24 d. nutarime paaikškino, „kad įstatymų leidėjas, turėdamas plačią diskreciją, gali pasirinkti, nustatyti ar nenustatyti, kad muitinės sistemoje tam tikras pareigas ėjusiems pareigūnams būtų skiriama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, kokiomis sąlygomis ši pensija skiriama, taip pat gali nustatyti, kad šios pensijos bus skiriamos ir anksčiau atitinkamoje tarnyboje dirbusiems, bet po įstatymo, kuriuo tam tikrai pareigūnų ir karių kategorijai nustatoma pareigūnų ir karių valstybinė pensija, įsigaliojimo nebedirbantiems asmenims.“ Taigi, atsižvelgiant į KT nutarime pateikiamą platesnį įstatymo leidėjo teisės aiškinimą, teisinių kliūčių minėto Įstatymo projektui įgyvendinti nėra.

Muitinės pareigūnų, galėsiančių gauti pareigūno pensiją, skaičius kasmet mažėja ir nedidės, todėl valstybės biudžeto lėšų poreikis šiam tikslui taip pat nuolat mažėja.

Generalinis direktorius

Darius Žvironas